

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 186/09-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť J. P., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. Ing. J. F., P., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Špeciálneho súdu v Pezinku z 15. januára 2009 sp. zn. PK-1T/14/2007 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 4. februára 2009 sp. zn. 3 Tošs 2/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. apríla 2009 doručená sťažnosť J. P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Špeciálneho súdu v Pezinku

(ďalej len „Špeciálny súd“) z 15. januára 2009 sp. zn. PK-1T/14/2007 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zo 4. februára 2009 sp. zn. 3 Tošs 2/2009.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol citovaným uznesením Špeciálneho súdu z 15. januára 2009 sp. zn. PK-1T/14/2007 opätovne vzatý do väzby v trestnej veci *„proti R. O. a spol., obžalovanému pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 a iné trestné činy, v ktorej je jedným z obžalovaných aj sťažovateľ“*.

Proti tomuto uzneseniu špeciálneho súdu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú najvyšší súd uznesením zo 4. februára 2009 sp. zn. 3 Tošs 2/2009 zamietol.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že podkladom jeho opätovného vzatia do väzby boli úradné záznamy Krajského riaditeľstva Policajného zboru, odboru poriadkovej polície, pohotovostnej motorizovanej jednotky Košice zo 16. decembra 2008 sp. zn. KRP-39-107/PP-PMJ-2008 a zo 17. decembra 2008 sp. zn. KRP-39-108/PP-PMJ-2008, podľa ktorých ho policajti hľadali na troch adresách v K. s tým, že ani na jednej z týchto adries sa sťažovateľ nenachádzal.

Z týchto dvoch záznamov považoval Špeciálny súd za preukázané, že sťažovateľ sa pravdepodobne skrýva, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu a trestu a nezdržiava sa na adrese, ktorú uviedol súdu po prepustení z väzby na slobodu, čo potom má zakladať dôvod väzby podľa ustanovenia § 71 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku.

Na základe uvedeného Špeciálny súd 7. januára 2009 pod sp. zn. PK-1T/14/2007 vydal na sťažovateľa príkaz na zatknutie, ktorý bol následne 14. januára 2009 v Košiciach zatknutý. Na verejnom zasadnutí 15. januára 2009 Špeciálny súd rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby.

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že po prepustení sťažovateľa z väzby 27. novembra 2008 nariadil Špeciálny súd dva termíny hlavného pojednávania (4. – 5. decembra 2008 sa sťažovateľ riadne ospravedlnil z dôvodu zdravotných komplikácií, ktoré mu skoro 43-mesačný pobyt vo väzbe spôsobil, čo preukázal potvrdením lekára o jeho práceneschopnosti a súčasne požiadal Špeciálny súd o odročenie pojednávania) a napriek tomu dal súdny príkaz k jeho predvedeniu na ďalšie pojednávanie 16. a 17. decembra 2008. Špeciálny súd však pristúpil pri výsluchu 15. januára 2009 k preskúmvaniu jeho zdravotného stavu, čo považuje sťažovateľ za „*absolútne neprináležiace a tým za neprípustné*“, a tiež dôvody jeho rozhodnutia o vzatí do väzby považuje za nehodnoverné a nepreskúmateľné a v rámci rozhodovania o jeho vzatí do väzby „*nevykonal žiadne iné šetrenia miesta zdržiavania sťažovateľa*“, napr. to, že po prepustení z väzby začal pracovať v obchodnej spoločnosti, resp. sa zdržiaval v priestoroch, ktoré vlastní jeho družka, kde bol napokon aj zatknutý.

Sťažovateľ tiež uvádza, že „*v žiadnom prípade nebol ukrytý na neznámom mieste, svoj pobyt nezatajoval, o úkonoch ŠS vedel a tieto nemaril, riadne komunikoval a stretával sa aj so svojím obhajcom a trestnému stíhaniu sa nevyhýbal aj napriek tomu, že ho nepovažoval za dôvodné (naopak, na pojednávaní chcel osobne predniesť posledné slovo). Akékoľvek tvrdenia súdu o opaku nie sú podložené žiadnymi dôkazmi, čím ich považujeme za výlučne účelové.*

Tvrdenia ŠS, ktorými tento odôvodnil jeho zatknutie ako aj vzatie do väzby považuje sťažovateľ za nedostatočné, bez osvedčenia konkrétnych skutkových okolností a účelovo prispôbené možnosti súdu zatknutie ako aj vzatie do väzby vykonať...“.

Z uvedeného sťažovateľ vyvodil, že Špeciálny súd a najvyšší súd porušili jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tým je súčasne daný dôvod, aby bolo nariadené jeho prepustenie z väzby na slobodu.

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vo veci vydal nález:

„1. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo 04. 02. 2009, sp. zn. 3 Tošs2/2009, porušil základné právo J. P. podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky, ako aj právo podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Špeciálny súd v Pezinku uznesením z 15. 01. 2009, sp. zn. PK-IT/14/2007, porušil základné právo J. P. podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 04. 02. 2009, sp. zn. 3 Tošs2/2009 v spojení s uznesením Špeciálneho súdu v Pezinku z 15. 01. 2009, sp. zn. PK-IT/14/2007 zrušuje a prikazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby menovaného neodkladne prepustil z väzby na slobodu.

4. J. P. priznáva primerané finančné zadošťačenie vo výške 30.000 € (slovom tridsaťtisíc EUR).

5. J. P. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 245,70 €, ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet jeho advokáta JUDr. Ing. J. F., do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu...“

Súčasne požiadal „o nezverejnenie mena a priezviska sťažovateľa a o ich nahradenie príslušnými iniciálkami na webovej stránke Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky“.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podmienky konania o sťažnostiach upravujú ustanovenia § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie niektorej z týchto podmienok je dôvodom na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nie je daná právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov (zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán), pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom.

Z čl. 127 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu

zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd je oprávnený a povinný preskúmať, či všeobecný súd rešpektoval zákonné predpoklady na uvalenie väzby ustanovené Trestným poriadkom a či jeho rozhodnutie vychádzalo zo skutkových dôvodov. Ak všeobecný súd tieto zákonné postupy dodržal, nemožno podľa názoru ústavného súdu vstupovať do jeho právomoci iba kvôli preskúmaniu jeho myšlienkových úvah a hodnotení o existencii či neexistencii skutkových okolností odôvodňujúcich obmedzenie osobnej slobody vzatím do väzby. Vstupovanie ústavného súdu do procesu vzatia obvineného do väzby z iných dôvodov ako pre porušovanie ústavných princípov nemá opodstatnenie ani preto, že vzatie do väzby a nadväzne aj skúmanie dôvodov väzby je ústavne prijateľným spôsobom zabezpečené zákonným oprávnením obvineného žiadať o prepustenie z väzby kedykoľvek, najmenej každých tridsať dní od právoplatnosti predchádzajúceho rozhodnutia o takej žiadosti. Navyše povinnosťou súdov je skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú alebo sa zmenili, a to uplatňujú aj v celom trestnom konaní.

Z toho vyplýva, že v konaní pred ústavným súdom môže sťažovateľ uplatniť ochranu základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj jeho práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru len vtedy, ak ho nechráni iný súd, v rozsahu svojej ústavnej kompetencie podľa čl. 142 ods. 1 ústavy. Ďalej musí ísť o porušenie základného práva, ktoré súvisí s tým, že osoba bola vzatá do väzby bez zákonom uznaného a v odôvodnení všeobecného väzobného súdu uvedeného dôvodu vychádzajúceho z konkrétnych skutkových okolností.

1. Sťažovateľ v odôvodnení návrhu a v petite sťažnosti namieta najmä nezákonnosť uznesenia Špeciálneho súdu z 15. januára 2009 sp. zn. PK-1T/14/2007.

V konaní vedenom Špeciálnym súdom mal sťažovateľ možnosť (a túto možnosť aj využil) dovolávať sa ochrany svojich práv a slobôd v rámci konania o sťažnosti (§ 83, § 185 až 195 Trestného poriadku) na najvyššom súde, čo aj využil. Najvyššiemu súdu prináleží posúdiť správnosť rozhodnutia Špeciálneho súdu, prípadne po preskúmaní ho zrušiť [§ 194 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku].

Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať rozhodnutie Špeciálneho súdu, pretože jeho postup a rozhodnutie preskúmal najvyšší súd, ktorý rozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti uvedenému rozhodnutiu. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa v tejto časti (teda vo vzťahu k Špeciálnemu súdu) odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

2. Sťažovateľ namietal tiež porušenie označených základných práv a slobôd rozhodnutím najvyššieho súdu zo 4. februára 2009 sp. zn. 3 Tošs 2/2009, ktorým bola jeho sťažnosť podaná proti rozhodnutiu špeciálneho súdu z 15. januára 2009 sp. zn. PK-1T/14/2007 zamietnutá a zároveň nebol prijatý jeho písomný sľub.

Ústavný súd preskúmal namietané rozhodnutie najvyššieho súdu a zistil, že sťažnosť v tejto časti je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v danom prípade ide o väzobné súdy rozhodujúce v trestnom konaní) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu tohto základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

Najvyšší súd pri rozhodovaní o skutkových a právnych otázkach relevantných na rozhodnutie o vzatí sťažovateľa do väzby vychádzal zo skutkového a právneho stavu uvedeného v uznesení Špeciálneho súdu, ktorý konštatoval existenciu podmienok väzby a ako nadriadený súd rozhodujúci o sťažnosti sťažovateľa sa okrem opísania skutkového stavu vysloveného v rozhodnutí Špeciálneho súdu vysporiadal aj so všetkými podstatnými

namietanými skutočnosťami, predovšetkým vychádzal z dôvodov väzby, ktoré odôvodňovali obavu vyjadrenú v § 71 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku, a z rozhodnutia je tiež zrejmé, že sťažovateľ si v označenej trestnej veci nespĺnil svoje povinnosti zakotvené napr. v ustanovení § 34 ods. 5 Trestného poriadku.

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd na všetky zásadné námietky sťažovateľa v sťažnosti odpovedal jasne a zreteľne, a preto aj ústavný súd ho považuje za dostačujúce, ale aj ústavne relevantné. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo treba považovať sťažnosť sťažovateľa v danom prípade za nedôvodnú. Ústavný súd preto na základe obsahu sťažnosti a odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, ktoré nie je arbitrárne a vymedzených ústavnoprocených princípov vyjadrených v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľa je v tejto časti zjavne neopodstatnená.

Najvyšší súd postupoval ústavne konformným spôsobom a sťažnosť neobsahuje také tvrdené porušenie ústavnoprocených princípov obmedzenia osobnej slobody väzbou, ktorého reálnosť by bolo možné posudzovať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. V sťažnosti sú uvedené len skutočnosti, ktoré sťažovateľ uplatnil v konaní pred všeobecnými súdmi, a na tieto námietky dostal aj primeranú, zákonu (Trestnému poriadku) a ústave zodpovedajúcu odpoveď v odôvodnení napadnutého uznesenia. Podľa názoru ústavného súdu nie je potrebné, aby odôvodnenia všeobecných súdov dávali odpoveď na každú námietku v sťažnostiach obvinených osôb, postačuje, ak tieto odôvodnenia obsahujú odpoveď na zásadné otázky, ktoré majú vplyv na rozhodnutie o vzatí do väzby v súlade s vymedzenými ústavnými princípmi.

Výsledky analýzy čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy tiež platia v celom rozsahu aj na interpretáciu a aplikáciu čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, ktorý vo svojej podstate vyjadruje rovnaký ústavný princíp, preto aj v tejto časti ju ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne napr. m. m. II. ÚS 188/07).

3. Keďže sťažnosť bola odmietnutá a sťažovateľ zastúpený advokátom v sťažnosti bližšie ani neuviedol, v čom vidí porušenie svojho základného práva najvyšším súdom na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd sa preto touto časťou sťažnosti už nezaberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2009